

Adviescommissie Bijlmerramp: Maak archieven stapsgewijs openbaar

Zoran Bogdanovic 19 april 2024, 11:15

Het is nog onduidelijk of nabestaanden antwoord zullen krijgen op de vraag waarom een vrachtvliegtuig in 1992 juist in de Bijlmer neerstortte, en wat de oorzaak was van de crash.

Bij de Bijlmerramp in 1992, toen een Israëliisch vrachtvliegtuig neerstortte op een flat in de Bijlmermeer, kwamen minstens 43 mensen om. Het is nog maar de vraag of slachtoffers en nabestaanden van de ramp antwoorden zullen krijgen op vragen die al decennia spelen. Zoals: waardoor stortte het vliegtuig neer in De Bijlmer? En: waar is de informatie uit de ‘flight data recorder’, (beter bekend als ‘zwarte doos’) die informatie kan bevatten over de oorzaak van de ramp?

Overheidsdocumenten over de Bijlmerramp zouden tot 2069 geheim blijven. Maar daar is geen reden toe, concludeert nu het onafhankelijke Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI). Dit advies staat in een rapport dat Kamerlid Pieter Omtzigt vrijdag namens de Tweede Kamer in ontvangst nam. Aanleiding voor het rapport was een motie die Omtzigt vorig jaar indiende en die unanieme steun kreeg in het parlement.

Het ACOI dringt aan om het eerste deel van de documenten ‘op korte termijn’ al bekend te maken. Volgens het adviesbureau gaat dit om 27 van de in totaal 91 dossiers die informatie over de Bijlmerramp bevatten. Deze kunnen zonder veel extra werk, zoals het filteren op informatie die de staatsveiligheid in gevaar zou kunnen brengen, gepubliceerd worden.

De tweede stap zou zijn om toegang te verlenen tot dossiers waar ook documenten in zitten met informatie over andere zaken dan de oorzaak van de Bijlmerramp. Deze moeten dan wel eerst opnieuw ingedeeld worden.



Nabestaanden en andere betrokkenen leggen bloemen tijdens de jaarlijkse herdenking van de Bijlmerramp. Beeld ANP

De derde stap die het ACOI aanraadt, is om op den duur ook documenten ter inzage te geven die onder andere getuigenverklaringen bevatten en meningen van experts. Deze documenten zijn geheim vanwege het verdrag van Chicago. Dat verdrag is bedoeld om bronnen en klokkenluiders die informatie over een vliegtuigramp geven, te beschermen. De documenten kunnen uiteindelijk door het ministerie van infrastructuur en waterstaat worden vrijgegeven.



Beeld Werry Crone

“Ik vrees dat het ministerie gaat tegenspartelen”, zegt Vincent Dekker, oud-onderzoeksjournalist bij *Trouw* die zich in de jaren negentig vastbeet in het Bijlmerramp-dossier. Hij is kritisch naar de overheid, die volgens hem zaken al 32 jaar bewust achterhoudt. “Al die tijd is er geen informatie bekend gemaakt over de 20 ton goederen die vervoerd werden in het vliegtuig. Ook zijn er aanwijzingen, zoals verklaringen van ooggetuigen, dat het vliegtuig een andere route vloog dan die eigenlijk hoorde te vliegen. Daarom ben ik erg benieuwd naar de inhoud van de zwarte doos.” Toch is Dekker tevreden over de uitkomsten van het adviesorgaan. “Het uitgangspunt is echt om zoveel mogelijk openbaar te maken.”

Kritiek op de nasleep

Op de manier waarop de overheid de nasleep van de ramp heeft behandeld, is steeds veel kritiek gekomen. Zo bleek uit evaluaties dat de psychische nazorg bij slachtoffers niet voldoende was. En bij de onderzoeken hield de overheid bewust informatie achter, vond een groep journalisten die over de ramp schreven. Daaronder ook Dekker, die nog steeds met een kleine groep experts onderzoek doet naar de ramp.

“Juist in het verdrag van Chicago, onder annex 13, staat dat zwartedoosgegevens openbaar gemaakt moeten worden zodat onderzoeken van de overheid gecontroleerd kunnen worden”, zegt Dekker. “Dat willen we ook doen, want wij geloven dat er haken en ogen zijn aan het overheidsonderzoek.”